

- 1) запровадити примусове виконання стягнення у вигляді штрафу за зразком статті 53 Кримінального кодексу України, а саме статтю 308 КУпАП доповнити частиною наступного змісту: «У разі несплати штрафу як адміністративного стягнення за мотивованим висновком органом державної виконавчої служби суд змінює не сплачену суму штрафу покарання у вигляді позбавлення волі на строк до 2 років із розрахунку 1 день позбавлення волі за 10 неоподаткованих мінімумів доходів громадян».

Ця норма пропонується, виходячи із того, що впровадження гуманізації відповідальності зобов'язує добровільно виконувати вимоги законодавства і в разі їх невиконання повинні бути суворіші механізми примусу.

- 2) санкції частини другої і третьої статті 162-1 та частини другої статті 162-2 доповнити реченням наступного змісту: «З позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк до одного року» з конфіскацією валютних цінностей чи без такої;
- 3) доповнити статтю 24 КУпАП пунктом «8) позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю»;
- 4) доповнити Кодекс України по адміністративні правопорушення статтею 32-1 Позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю наступного змісту: Позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю застосовується лише у виняткових випадках у разі заподіяння шкоди в особливо великих розмірах чи за вчинення корупційних правопорушень. Позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю може застосовуватись на строк не більше одного року районним, районним у місті, міським чи міськрайонним судом (суддею). Позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю не може застосовуватись до осіб, для яких цей вид роботи є єдиним джерелом існування.

ЛІТЕРАТУРА

1. Демський Е.Ф. Адміністративна відповідальність за дрібне викрадення чужого майна: проблеми кваліфікації / Е.Ф. Демський, М.М. Тітов // Юридичний вісник України. – 2005. – №42. – 22-28 жовтня.
2. Гуманізація чи узаконення шахрайства? Парламентська Хроніка // Голос України. – 2011. – №188. – 8 жовтня.
3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо гуманізації відповідальності за правопорушення у сфері господарської діяльності: Закон України від 15 листопада 2011 р. // Голос України. – 2011. – №239. – 17 грудня.

УДК 342.8:351.75(477)

МІЛІЦІЯ ЯК СУБ'ЄКТ ВИКОНАННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ВИБОРИ ТА РЕФЕРЕНДУМИ

Качинська М.О., к.ю.н., викладач

Харківський національний університет внутрішніх справ

Стаття присвячена проблемі діяльності міліції як суб'єкта виконання законодавства про вибори та референдуми. Автор пропонує звернути увагу законодавця на проблему своєчасного та послідовного прийняття законодавчих актів Верховною Радою України у сфері регулювання законодавчого процесу, а також прийняти норми, що визначали б механізм регулювання діяльності міліції та інших суб'єктів виборчого процесу.

Ключові слова: міліція, вибори, референдуми, громадський порядок, демократія.

Качинская М.О. МИЛИЦИЯ КАК СУБЪЕКТ ВЫПОЛНЕНИЯ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА О ВЫБОРАХ И РЕФЕРЕНДУМАХ / Харьковский национальный университет внутренних дел, Украина

Статья посвящена проблеме деятельности милиции как субъекта исполнения законодательства о выборах и референдумах. Автор предлагает обратить внимание законодателя на своевременное и последовательное принятие законодательных актов Верховным Советом Украины в сфере регулирования избирательного процесса, а также принять нормы, которые определяют механизм регулирования деятельности милиции и иных субъектов избирательного процесса.

Ключевые слова: милиция, выборы, референдумы, общественный порядок, демократия.

Kachinskaya M.O. MILITIA AS SUBJECT OF IMPLEMENTATION OF LEGISLATION ABOUT ELECTIONS AND REFERENDUMS / Kharkov national university of internal affairs, Ukraine

The article is devoted to the problem of militia activity connected with its legislation executing about elections and referendums. The author offers to pay legislator's attention to accurate and consistent legislative acts adopting by Supreme Court of Ukraine in the sphere of electoral process regulation and to adopt a legal norm in administrative legislation which defines the mechanism of cooperation between militia and election committee participants.

Key words: the militia, elections, referendums, public order, democracy.

Усвідомлення необхідності ідеї народного представництва пустило глибоке коріння в Європі [1, 151] та є основою багатьох правових систем країн світу.

Слід відзначити, що за роки незалежності в Україні відбулись значні зміни в інститутах громадянського суспільства. Окрема увага приділялась відповідності українського законодавства та практики проведення виборів міжнародним стандартам. До проведення виборчого процесу залучались офіційні спостерігачі від іноземних держав та міжнародних організацій.

Реформується і система органів внутрішніх справ України. Об'єктивно є те, що МВС України здійснює свою діяльність у сучасних умовах бурхливих перетворень у суспільно-політичному житті нашої країни. Зміни у суспільстві сприяють також змінам пріоритетних напрямів правоохоронної діяльності, де захист прав та свобод громадянина є головним [2, 5].

Протягом останніх років простежується тенденція протистояння різних політичних партій та їх лідерів під час проведення чергових виборів. Іноді суб'єкти виборчого процесу бажають виграти вибори та досягти своєї мети так сильно, що вступають у протиріччя із законом [3, 113].

Під час проведення виборів Президента України в 2004р. рішенням Верховного Суду України від 3 грудня 2004р. було встановлено факти масового порушення виборчого права, що не дали змоги визнати волевиявлення громадян [4, 48].

Ці та інші приклади, на наш погляд, яскраво свідчать про важливу роль діяльності міліції як суб'єкта виконання законодавства про вибори та референдуми для суспільства та держави, тому що, повноцінне функціонування суспільства та держави можливе за наявності ефективної та сталої правоохоронної діяльності міліції. З огляду на це, набуває актуальності дослідження міліції як суб'єкта виконання законодавства про вибори та референдуми, що і є основною метою даної статті.

Відзначимо, що на сьогодні в українській правовій науці поняття діяльності міліції як суб'єкта виконання законодавства про вибори та референдуми завдяки науковій діяльності В.Б. Авер'янова, Ю.П. Битяка, В.М. Бесчасного, М.В. Корнієнка, О. Кононенка, Р.М. Опацького, І.Л. Олійника та ряду інших авторів набули певного наукового з'ясування, проте цей процес ще не можна вважати завершеним. Це пов'язано насамперед з відсутністю вичерпного офіційного визначення діяльності міліції як суб'єкта виконання законодавства про вибори та референдуми, що, безумовно, негативно впливає на ефективність, а подекуди і законність правозастосування, перш за все, у сфері діяльності правоохоронних органів.

Продовженням наукової роботи над зазначеною проблематикою є дана стаття, новизна якої полягає в тому, що дослідження діяльності міліції як суб'єкта виконання законодавства про вибори та референдуми здійснюватиметься через призму адміністративного права. Таким чином, досягти мети даної статті планується через вивчення адміністративного досвіду у сфері наукового визначення та нормативного закріплення вказаних категорій, з подальшим формулюванням власних висновків.

Демократичні вибори є одним із вищих безпосередніх виявлень влади та волі народу, основою органів державної влади, місцевого самоврядування, інших органів народного (національного) представництва, які обираються, виборних посадових осіб [5, 88].

Міліція в Україні – державний озброєний орган виконавчої влади, який захищає життя, здоров'я, права і свободи громадян, власність, природне середовище, інтереси суспільства і держави від протиправних посягань [6]. Законом України “Про міліцію” та іншими законодавчими і відомчими нормативними документами визначено діяльність міліції в умовах реалізації державної політики у сфері захисту прав і свобод громадян, інтересів суспільства від протиправних посягань [7, 3].

Виборчий процес – важлива складова суспільного життя держави, насамперед, тому, що дозволяє систематично здійснювати ротацію посад в органах державної влади із урахуванням думки громадян. Під виборчим процесом розуміють врегульовану правовими та іншими соціальними нормами діяльність органів, організацій, окремих громадян, їх колективів і груп (суб'єктів виборчого процесу) з підготовки та проведення виборів до представницьких та інших виборних органів державної влади та місцевого самоврядування [8, 109].

У процесі виборчих перегонів міліція залучалася до виконання певних завдань (як основних – охорона громадського порядку та громадської безпеки, так і допоміжних – участь у вивченні умов проведення виборів, здійснення заходів просвітницького й інформаційного характеру тощо) [5, 88].

Серед гарантій забезпечення належного перебігу виборчого процесу необхідним є створення відповідних умов, за яких громадський порядок і безпека у суспільстві перебуватимуть у відносно спокійному стані. При цьому такий стан повинен характеризуватися відсутністю ризиків для порушення прав і свобод людини, як найшвидшим усуненням порушень виборчого законодавства, створенням перешкод для зловживань окремих учасників виборчої кампанії.

Незважаючи на важливість діяльності міліції щодо забезпечення виборів, в її діяльності у цьому напрямку існує й достатня кількість проблем. Частина з них є об'єктивними та відбиває особливості виборів, а частина – суб'єктивними, що відображає певне ставлення політичних сил, окремих лідерів до ролі та місця міліції у виборчому процесі [9, 210].

М. Ставнійчук констатує, що в Україні зберігається негативна, властива правовому регулюванню виборів тенденція проведення заходів щодо вдосконалення виборчих законів власне напередодні виборчого процесу [10, 44]. Аналогічна ситуація була констатована у рекомендаціях міжнародної науково-практичної конференції “Вибори Президента України – 2004: проблеми теорії та практики” [11, 636]. Питання послідовного та системного реформування виборчого законодавства України є надзвичайно актуальним [12, 170]. В Україні проведення заходів щодо вдосконалення виборчих законів здійснюється напередодні або безпосередньо під час виборчого процесу, що значно ускладнює виконання покладених на міліцію функцій щодо виконання законодавства про вибори та референдуми. На нашу думку, своєчасне та послідовне прийняття законодавчих актів Верховною Радою України пов'язаних з регламентацією виборчого процесу значною мірою покращить ефективність здійснення міліцією функцій щодо виконання законодавства про вибори та референдуми.

О.Н. Ярмиш та В.О. Серьогін відзначають, що розглядаючи статус працівників органів внутрішніх справ (далі ОВС) у виборчому процесі за законом “Про вибори Президента України”, не можна не помітити дивовижну вибірковість, яку виявляє законодавець при встановленні певних обмежень. Зокрема, працівникам ОВС заборонено входити до складу територіальних і виборчих комісій (частина сьома статті 23, частина одинадцята статті 24), бути уповноваженими працівниками чи довіреними особами кандидата на пост Президента України (частина друга статті 66, частина перша статті 67), виконувати функції офіційних спостерігачів від кандидатів на пост Президента України чи від партій (блоків), які висунули кандидата в Президенти (частина перша статті 69). При цьому свідомо обходиться увагою інші категорії посадових осіб (зокрема прокуратури, апаратів Верховної Ради України, Секретаріату Президента України, Верховного Суду України, Конституційного Суду України, Рахункової палати, Уповноваженого Верховної Ради з прав людини тощо), які теж виконують правоохоронні функції або мають буди політично нейтральними. Ще більш вражаючим є порівняння статусу працівників ОВС у виборчому процесі зі статусом тих громадян, які утримуються в установах кримінально-виконавчої служби: таким особам заборонено тільки бути членами виборчих комісій, інших заборон немає. Дійсно, немає логіки в тому, що особа,

яка вчинила злочин і відбуває заслужене покарання, має більше прав у політичному житті країни, ніж працівник ОВС, який стоїть на сторожі законності й правопорядку [13, 208].

На нашу думку, є цілком правильне твердження О.Н. Ярмиша та В.О. Серьогіна, що обмеження та заборони, які містяться у виборчому законодавстві щодо працівників ОВС, є необґрунтованими і суперечать конституційному принципу рівності конституційних прав і свобод громадян. Адже суб'єктивне виборче право громадянина не можна зводити до можливості взяти участь у голосуванні; воно включає в себе рівну з іншими громадянами можливість повноцінної участі у виборчому процесі. Вимога щодо дотримання політичної нейтральності при виконанні службових обов'язків не повинна перетворюватися на обмеження конституційних прав громадян. Тим більше, що в основі наявних обмежень лежить апіорне судження, що нібито залучення працівників ОВС в якості певних суб'єктів виборчого процесу обов'язково призведе до зловживань чи правопорушень з їх боку. Насправді все залежить від законслухняності конкретної особи. При цьому слід пам'ятати, що можливостей для зловживань і тиску на підлеглих у банкіра, бізнесмена чи керівника державного підприємства іноді зовсім не менше, ніж у міністра чи начальника ОВС [13, 208].

Підтримує зазначене твердження Р.М. Опацький. Він пропонує передбачити норму до закону України “Про міліцію”, яка визначає порядок реалізації працівниками міліції активного виборчого права, оскільки обмеження й заборони, які містяться у виборчому законодавстві щодо працівників ОВС, є необґрунтованими і суперечать конституційному принципу рівності конституційних прав та свобод усіх громадян. Суб'єктивне виборче право громадянина не можна зводити до можливості взяти участь у голосуванні; воно включає в себе рівну з іншими громадянами можливість повноцінної участі у виборчому процесі, в тому числі право бути обраним у вищі представницькі органи держави [14, 104].

У статті 36 Конституції України зазначено, що Громадяни України мають право на свободу об'єднання у політичні партії та громадські організації для здійснення і захисту своїх прав і свобод та задоволення політичних, економічних, соціальних, культурних та інших інтересів, за винятком обмежень, встановлених законом в інтересах національної безпеки та громадського порядку, охорони здоров'я населення або захисту прав і свобод інших людей [15].

На нашу думку, доповнення закону України “Про міліцію” нормою, що визначає порядок реалізації працівниками міліції активного виборчого права покращить ефективність діяльності працівників ОВС щодо виконання законодавства про вибори та референдуми. Дана норма не сприятиме ухиленню від відповідальності працівників ОВС за порушення законності чи правопорядку під час виборчого процесу, а навпаки підвищить діяльність працівників міліції щодо виконання законодавства про вибори та референдуми та покращить взаємовідносини усіх суб'єктів виборчого процесу.

Взагалі, слід звернути увагу на те, що у виборчі кампанії в Україні набувають дедалі більш конфронтаційного характеру. Це обумовлює необхідність вжиття додаткових заходів для нормалізації стосунків між усіма суб'єктами, так чи інакше задіяними у виборчому процесі. З метою забезпечення законності на всіх стадіях виборчого процесу, налагодження діалогу й конструктивної співпраці в межах закону між усіма його суб'єктами бажано заздалегідь налагоджувати контакти між підрозділами ОВС і членами виборчих комісій, довіреними особами кандидатів, іншими суб'єктами виборчого процесу. Це сприятиме встановленню партнерських, ділових стосунків між ними, ліквідує підозрілість і недовіру. Особливої уваги заслуговують взаємовідносини між працівниками ОВС та офіційними спостерігачами й представниками ЗМІ, оскільки іноді працівники ОВС заздалегідь розглядаються ними не як гарантія законності й правопорядку, а навпаки, як потенційна загроза їхнім правам, чи не головна загроза нормальному перебігу виборчого процесу. Встановленню доброзичливих, довірливих стосунків між суб'єктами виборчого процесу й оперативному вирішенню виниклих проблем могли б сприяти такі форми співпраці, як координаційні наради у голів територіальних виборчих комісій за участю довірених осіб кандидатів, керівників ОВС та представників ЗМІ, розширені засідання виборчих комісій тощо [13, 208].

Р.М. Опацький акцентував свою увагу на необхідності вдосконалення механізму співробітництва міліції з громадянами, представниками політичних організацій (насамперед, з їхніми лідерами), членами громадських формувань з охорони громадського порядку тощо. Зокрема, потребує

правового закріплення механізм взаємодії між органами міліції та членами виборчих дільниць, особливо на підготовчому етапі (уточнення списків виборців, комісійне обстеження приміщень для голосування тощо) з метою належного забезпечення реалізації виборчих прав громадян [16, 11].

Погоджуючись з вказаними пропозиціями, вважаємо за необхідне закріпити відповідні положення у Кодексі про адміністративні правопорушення, законі України “Про міліцію”. Є необхідним передбачити норму, яка визначить механізм взаємодії між працівниками підрозділів міліції та іншими членами виборчих дільниць.

У процесі виборів міліція виконує всі основні завдання, що покладені на неї (забезпечення особистої безпеки громадян, захист їхніх прав і свобод та законних інтересів; запобігання правопорушенням та їх припинення; охорона та забезпечення громадського порядку; виявлення та розкриття злочинів, розшук осіб, що їх вчинили; забезпечення безпеки дорожнього руху; захист власності від злочинних посягань тощо). Однак, у цей період збільшується обсяг її діяльності щодо надання допомоги органам державної влади та органам місцевого самоврядування у реалізації покладених на них обов’язків щодо забезпечення проведення виборів.

Р.М. Опацький стверджує, що серед функцій міліції під час виборів домінуючою є профілактична, що підтверджується даними опитування 350 працівників міліції, 80% яких наголошують саме на важливості попередження правопорушень у цей період [16, 10].

Однак, на нашу думку, є не зовсім доцільно підсумовувати таке твердження лише за результатами опитування 350 працівників ОВС. Діяльність співробітників міліції щодо виявлення та розкриття злочинів і правопорушень, притягнення винних до відповідальності під час виборчого процесу є не менш важливою, значимість даної діяльності слід враховувати. Тому, що на міліцію як на суб’єкт виконання законодавства про вибори та референдуми покладені всі аспекти здійснення правоохоронної діяльності.

Ситуація, яка склалася з приводу наукового дослідження міліції як суб’єкта виконання законодавства про вибори та референдуми, потребує негайного покращення. Нині наукові результати у названій сфері не відповідають потребам правоохоронної діяльності, що безумовно, лише негативно позначається на її ефективності. Для вирішення окреслених проблем, на нашу думку, необхідно: по-перше, звернути увагу законодавця на своєчасне та послідовне прийняття законодавчих актів Верховною Радою України пов’язаних з регламентацією виборчого процесу, що значною мірою покращить ефективність здійснення міліцією функцій щодо виконання законодавства про вибори та референдуми. По-друге, доповнити закон України “Про міліцію” нормою, що визначає порядок реалізації працівниками міліції активного виборчого права. По-третє, закріпити правову норму у Кодексі про адміністративні правопорушення та законі України “Про міліцію”, що визначить механізм взаємодії між працівниками підрозділів міліції та членами виборчих дільниць.

ЛІТЕРАТУРА

1. Лихова С. Відповідальність за порушення виборчих прав громадян, передбачена кримінальним законодавством деяких зарубіжних країн [Текст] / С. Лихова, Л. Медіна // Право України. – 2002. – №5. – С. 148-151.
2. Бесчастний В.М. Вибори в Україні: організація та особливості діяльності міліції у забезпеченні законності під час виборчого процесу 2006 року. [Текст]: Практичні рекомендації / В.М. Бесчастний, І.Л. Олійник. – Донецьк: Донецький юридичний інститут Луганського державного університету внутрішніх справ, 2006. - 72 с.
3. Маркуш М. Відповідальність за порушення виборчого права [Текст] / М. Маркуш // Вибори та демократія. – 2005. – №2(4). – С. 113-116.
4. Білецький І. Злочини у сфері виборчого процесу [Текст] / І. Білецький // Право України України. – 2005. – №5. – С. 48-50.
5. Опацький Р. Етапи планування заходів щодо забезпечення міліцією охорони громадського порядку під час виборів [Текст] / Р. Опацький // Підприємство, господарство і право. – 2007. – №6(138). – С. 88-91.

6. Про міліцію України: закон України від 20 грудня 1990 року №565-ХІІ / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ligazakon.ua>.
7. Корнієнко М. Відповідальність за порушення законодавства України про вибори Президента України [Текст] / В. Корнієнко // Іменем закону. – 2004. – №37(5425). – С. 3-5.
8. Білецький І. Попередження злочинності у сфері виборчого процесу в Україні [Текст] / І. Білецький // Підприємство, господарство і право. – 2007. – №1(133). – С. 109-112.
9. Опацький Р.М. Характеристика нормативно-правових актів, які регламентують діяльність міліції щодо охорони громадського порядку під час виборів до представницьких органів влади України [Текст] / Р.М. Опацький // Науковий вісник Дніпропетровського університету внутрішніх справ: Збірник наукових праць. – Дніпропетровськ, 2006. – С. 368.
10. Коротка Н.Ф. Законодавче оформлення виборів президента України (1991-1999 рр.) в науковій літературі [Текст] / Н.Ф. Коротка // Наука. Релігія. Суспільство. – 2009. – №2. – С. 44-47.
11. Рекомендації міжнародної науково-практичної конференції “Вибори Президента України – 2004” // Вибори Президента України – 2004: проблеми теорії та практики: зб. матеріалів науково-практичної конференції. Київ, 9-10 червня 2005 року. – К.: Атіка, 2005. – С. 640.
12. Ставнійчук М.І. Уроки та перспективи розвитку виборчого законодавства України з урахуванням досвіду проведення виборів президента України 2004 року [Текст] / М.І. Ставнійчук // Держава і право: зб. наукових праць. Юридичні і політичні науки. Випуск 29. – К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2005. – 720.
13. Ярмиш О.Н. Актуальні проблеми правового регулювання участі органів внутрішніх справ у забезпеченні виборчого процесу в Україні [Текст] / О.Н. Ярмиш, В.О. Серьогін // Вибори Президента України – 2004: проблеми теорії та практики: зб. матеріалів науково-практичної конференції. Київ, 9-10 червня 2005 року. – К.: Атіка, 2005. – С. 640.
14. Опацький Р.М. Удосконалення діяльності міліції щодо охорони громадського порядку під час виборів до вищих представницьких органів України [Текст] / Р.М. Опацький // Вісник Запорізького юридичного інституту. – 2006. – №4. – С. 101-109.
15. Конституція України [Текст]: зі змінами та доповненнями: [прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради 28 черв. 1996 р.]. – Х.: Весна, 2008. – 48 с.
16. Опацький Р.М. Адміністративно-правові засади діяльності міліції щодо забезпечення громадського порядку під час виборів народних депутатів та президента України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: 12.00.07 “Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право” / Р.М. Опацький. – Дніпропетровськ, 2008. – 20 с.

УДК 342.95

ПРАВА ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ – УЧАСНИКІВ ПОДАТКОВИХ СПОРІВ ЯК НЕВІД’ЄМНИЙ ЕЛЕМЕНТ ЇХНЬОГО ПРАВОВОГО СТАТУСУ

Тильчик О.В., к.ю.н., доцент

Тильчик В.В., к.ю.н., ст. інспектор з особливих доручень

Національний університет Державної податкової служби України

Стаття присвячена правам як невід’ємному елементу правового статусу платників податків у процесі оскарження податкових повідомлень-рішень чи інших рішень органів ДПС України.